

ÖZEL VE DEVLET OKULLARINDA OKUYAN LİSE ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KARŞI TUTUMLARI

Kübra Çelik
Kocaeli Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi
kbrck@gmail.com

Doç. Dr. Elif Karagün
Kocaeli Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi
elif.karagun@gmail.com

Z. Dilay Ekiz
Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
ekizdilay@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, özel ve devlet okullarında okuyan lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarını incelemektir. Bu amaçla Kocaeli merkez ilçede yer alan, özel ve devlet okullarında okuyan ve rasgele örnekleme yoluyla seçilen 3 devlet, 1 özel lisede öğrenim gören 344 lise öğrencisine Demirhan ve Altay tarafından geliştirilen "Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları ölçeği II" uygulanmıştır. Elde edinilen veriler SPSS 21.00 paket programıyla analiz edildiğinde; devlet okulu ile özel okul öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumları arasında anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir. Ayrıca lise öğrencilerinin tutum puanları; yaş, cinsiyet, kaçınıcı sınıfta okuduğu, okul dışı etkinliğe katılıp katılmama, ailesinde sporla uğraşan bireylerin olup olmamasına göre karşılaştırıldığında ise anlamlı farklılıklar belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Beden Eğitimi dersi, özel okul, devlet okulu, tutum, lise öğrencisi.

PRIVATE AND STATE HIGH SCHOOL STUDENTS ATTITUDES TO PHYSICAL EDUCATION COURSE

Abstract

The purpose of this research is to examine the attitudes of high school students attending private and public schools towards physical education course. For this purpose, Attitude Scale "High School 1st class students attitudes scale II to physical education and sports courses", which is developed by Demirhan and Altay, was applied to totally 344 students studying in 1 private and 3 public schools located in the central district of Kocaeli and selected by random sampling. When the obtained data are analyzed with SPSS 21.00 package program; within the state schools and private school students, it was observed that there was no significant difference between attitudes towards physical education course. Also, attitude scores of high school students when compared with age, gender, grade, participation in non-school activities, whether or not there are individuals involved in sports in their family significant differences were determined.

Keywords: Physical education course, private school, state school, attitude, high school student.

GİRİŞ

Bireylerin sahip olduğu yetenekleri fark etmesi, farkına vardığı yeteneklerini geliştirerek en üst düzeyde verim sağlanması, nihayetinde de kendini gerçekleştirme destek verilmesi eğitimin temel hedefleri arasında yer aldığı görülür. Bireylerin kendini gerçekleştirebilmesine ilişkin hedeflere ulaşılırken; kişileri güdülemek, eğitime karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamak da önem kazanır. Tutum kavramı da; bireyin belli bir fikir, nesne, ortam ya da insana ilişkin olumlu veya olumsuz yönde oluşan tepki gösterme eğiliminin duygusal düzeyi olarak tanımlanmıştır (Klausmaier & Goodwin, 1966; Morgan, 1995).

www.jret.org @ Her hakkı saklıdır. Dergide yayımlanan yazıların tüm sorumluluğu 83 yazarlarına aittir.

Beden eğitimi dersi, eğitim programları içerisinde müfredatın bir parçası olarak yer almakta. Literatürde de; öğrencilerin fiziksel gelişimini destekleyen, meslek ve iş ortamlarına hazırlayan, planlı, sorumluluk sahibi, iyi bir vatandaş olmayı güçlendiren kısaca hayata hazırlayan; sistemli ve düzenli etkinliklerin tümü olarak tanımlandığı görülmektedir (Erhan ve Tamer, 2009). Beden eğitimi dersi dendiğinde bedensel etkinlikler ön plana çıkmakta, bu harekete dayalı bedensel çalışmalar da sağlıklı bir şekilde bireyin fiziksel gelişimini desteklemektedir. Fiziksel etkinliklerle yürütülen beden eğitimi ve spor dersi de kişilerin; tutumlarını, davranışlarını, psiko-motor, beceri ve bedensel gelişimini destekleyen, eğlence boyutu olan, fiziksel devamlılık içeren aktif bir yaşam şekli olarak açıklanmıştır (Pate, Corbin ve Pangrazi, 1998). Okul öncesi dönemde bir program dahilinde yapılacak sistemli hareket eğitimi çalışmaları; çocuğa sağlıklı yaşam alışkanlıkları, programlı olma, düzen kurma, oto kontrol ve iş birliği duygusu geliştirmede destekleyici ve sonraki gelişim süreçlerinde spor yapma alışkanlığının temellerinin atılmasında da yönlendirici olacağı belirtilmiştir (Gülbağçe, 2011). Her insan doğuştan itibaren oyuna karşı ilgi duyar ve sürekli bir hareket etme ihtiyacı içerisinde olur. Çocukluktan başlayarak ilgi duyulan sanat ve spor gibi etkinliklerle meşgul olunması sayesinde bireylerin kendileri hakkında bir fikir edindikleri ve kendini fark ettikleri bildirilmiştir (Harmandar, Özdilek ve Göral, 2000).

Genel olarak beden eğitimi ve spor dersinin; sevildiği, ilgi gösterildiği yönünde düşünceler olsa da öğrenciler, okul müfredatlarında yer alan diğer derslere yönelik olduğu gibi beden eğitimi ve spor dersine karşı da olumlu veya olumsuz tutum geliştirebilirler. Bir derse karşı geliştirilen tutumun olumlu olması; öğrencilerin o derse motivasyonlu katılarak dersin verimli işlenmesini desteklediği, öğretmen açısından da güdüleyici olduğu, ayrıca Öğrencilerin olumlu tutumlara sahip olmasının programın yürütülmesi açısından önemli olduğu bildirilmiştir (Demirhan ve Altay, 2001; Kangalgil, Hünük ve Demirhan, 2006). Yine literatüre bakıldığında, olumludan en olumsuzu kadar tutumların değişebildiği. Bir derse karşı geliştirilen olumsuz tutumların; ders hakkında fikirlerin olumsuz olması, ders ile ilgili olumsuz inanca sahip olmanın, dersi reddetme veya sevmeme şeklinde davranışlarla kendini gösterebildiği. Olumlu tutumların ise; bir ders ile ilgili olumlu fikir ve inanca sahip olma, dersi kabul etme ve sevme şeklinde davranış gösterilmesine yol açtığı belirtilmiştir (Demirhan ve Altay, 2001; Ekici, Bayraktar ve Hacıcaferoğlu 2010).

Genel olarak beden eğitimi dersinin istendiğinin öğrencilerce ifade edildiği bilirse de, yapılan çalışmalar incelendiğinde konuyla ilgili pek çok çalışmanın yapıldığı. Ancak özel okullar ile devlet okullarında okuyan öğrenciler arasında beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları karşılaştıran çalışmaların olmadığı görülmüştür. Bu açıdan özel okul ve devlet okullarında öğrenim gören lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının ne düzeyde olduğu merak edilmiştir. Bu amaçla özel ve devlet okullarında okuyan lise öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumlarında bir farklılık olup olmadığı belirlenmeye çalışılmış. Belirlenen bu tutumların da; yaş, cinsiyet, yaşanan yer, sınıf düzeyi, anne ve babanın eğitim durumu, ailenin geliri, okul başarısı, okul dışında etkinlik yapma durumu, sporcu lisansı olup olmaması, ailede spor yapan bireylerin varlığı ve ailenin spor yapılmasına izin verip vermemesine göre de bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

YÖNTEM

Bu araştırma betimsel bir çalışmadır. 2015 yılında Kocaeli'nin Merkez İlçesinde bulunan meslek lisesi haricindeki toplam 7 devlet ve 2 özel lise içerisinde rastgele örnekleme yoluyla seçilen 3 devlet, 1 özel lisede öğrenim gören 172 kız, 172 erkek toplam 344 gönüllü öğrenciden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Lise öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerini belirlemek için literatür bilgileri ışığında araştırmacılar tarafından hazırlanan; cinsiyet, yaş, yaşadıkları yer, okudukları sınıf, anne ve baba eğitim durumu, ailenin aylık geliri, okul başarısı, düzenli katıldıkları etkinlik, spor lisansı olma durumu, ailede spor yapan kişilerin olup olmaması ve lise öğrencilerin spor yapmalarına izin verilip verilmediğini belirleyen toplam 12 soruluk bir bilgi anketi kullanılmıştır.

Öğrenci tutumlarının belirlenebilmesi için de; Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen ve cevap şıkları "tamamiyle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, tamamiyle katılmıyorum" ifadelerinin yer aldığı; 12 olumlu, 12 olumsuz olmak üzere toplam 24 maddeden oluşan; "Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları ölçeği II" kullanılmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan **www.jret.org @ Her hakkı saklıdır. Dergide yayımlanan yazıların tüm sorumluluğu 84 yazarlarına aittir.**

24, en yüksek puan 120'dir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0.93, araştırma grubuna benzer 40 kişiye 2 kez uygulanması sonucu elde edilen sınıf içi korelasyon katsayısı 0.85'tir. Ölçüt geçerliği için kullanılan ve Pehlivan tarafından geliştirilen tutum ölçeğinin benzer 24 kişilik gruba uygulanmasıyla elde edilen korelasyon katsayısı da 0.83'tür (Demirhan ve Altay, 2001). Bizim araştırmamız için ölçeğin cronbach alpha güvenilirlik katsayısı ise; 0.85 bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın yapılabilmesi amacıyla Kocaeli İli Merkez İlçesinde bulunan meslek liseleri haricinde toplam 7 devlet ve 2 özel lise dolaşarak, yönetim birimlerine araştırma ile ilgili bilgiler verilmiştir. Okul yönetimlerince araştırma için izin verilen toplam 3 devlet ve 1 özel lisede sınıflara gidilerek; öğrencilere araştırma hakkında bilgi verilmiş ve gönüllülük ilkesine uygun olarak ölçek uygulaması yapılmıştır. Araştırma kapsamında 389 ölçek dağıtılmış bunlardan 39 tanesi eksik ya da hatalı olduğundan dolayı geçersiz sayılarak 344 ölçek üzerinden çalışma tamamlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada kadın ve erkek öğrencilerin toplam tutum puanları hesaplanmış ve betimleyici frekans ve yüzdelik dağılımları çıkarılmıştır. Öğrencilerin tutum ölçeğinden elde ettikleri puanların belirlenmesinde ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdiği belirlendiğinden ikili küme karşılaştırmaları için bağımsız grup t testi, üç veya daha fazla küme karşılaştırmaları için de tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Elde edilen veriler bilgisayarda SPSS 21.0 paket programında analiz edilmiş, anlamlılık 0.05 düzeyinde sınanmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarına ilişkin elde edilen bulgular bu bölümde çizelgeler halinde verilmiştir.

Tablo 1: Örneklem Grubunun Kişisel Özellikleri

Parametreler		n	%
Okul	Devlet	215	62.5
	Özel	129	37.5
Cinsiyet	Erkek	172	50
	Kız	172	50
Yaş	15 yaş altı	95	27.6
	16 yaş	120	34.9
	17 yaş ve üzeri	129	37.5
Sınıf	9	99	28.8
	10	88	25.6
	11	70	20.3
	12	87	25.3
Okul başarısı	Çok iyi	100	29.1
	İyi	127	36.9
	Orta	102	29.7
	Zayıf	15	4.4
	TOPLAM	344	100

Tablo 1'de yer alan verilerin sayısal dağılımları ve yüzdelik sonuçlarına bakıldığında; lise öğrencilerinin %62.5'i devlet okulu, % 37.5'inin özel okul öğrencileri olduğu belirlenmiştir. Cinsiyet açısından bakıldığında; %50'si erkek, %50'si kadın; yaşları ise; %27.6'sı 15 yaş ve altı, %34.9'u 16 yaş, %37.5'u 17 yaş ve üzeri olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin %28.8'i 9. sınıfta, %25.6'sı 10. sınıfta, %20.3'ü 11. sınıfta, %25.3 ü 12. sınıfta öğrenim görmektedirler. Okul başarıları incelendiğinde ise; %29.1'inin pekiyi, %36.9'unun iyi, %29.7'sinin orta düzeyde, %4.4'ünün de zayıf düzeyde başarıya sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2: Örneklem Grubunun Sosyo- Demografik Özellikleri

Parametreler		n	%
Anne eğitim durumu	Okuryazar	10	2.9
	İlkokul mezunu	110	32
	Lise mezunu	107	31.1
	Üniversite	117	34
Baba eğitim durumu	Okuryazar	4	1.2
	İlkokul mezunu	71	20.6
	Lise mezunu	106	30.8
	Üniversite	163	47.4
Gelir	1000 TL altı	15	4.4
	1001-1500 TL	29	8.4
	1501-2000 TL	72	20.9
	2001 TL ve üzeri	228	66.3
Yaşanılan yer	İl	246	71.5
	İlçe – Kasaba	84	24.4
	Köy	14	4.1
	TOPLAM	344	100

Tablo 2’de görüleceği üzere katılımcıların anne eğitim durumları; %2.9’u okur-yazar, %32’si ilkokul mezunu, %31.1’i lise mezunu, %34’ü üniversite mezunu olarak belirlenmiştir. Baba eğitim durumu incelendiğinde; %1.2’si okuryazar, %20.6’sı ilkokul mezunu, %30.8’i lise mezunu, %47.4’ü üniversite mezunu olarak belirlenmiştir. Aylık gelir durumlarına bakıldığında; %4.4’ünün 1000 TL ve altında, %8.4’ünün 1001-1500 TL aralığında, %20.9’unun 1501-2000 TL aralığında, %66.3’ünün 2001 TL ve üzerinde gelire sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin yaşadıkları yerleşim yeri; %71.5’i il, %24.4’ü ilçe-köy, %4.1’i de köy sınırları içerisinde yaşamaktadır

Tablo 3: Örneklem Grubunun Spora İlişkin Özellikleri

Parametreler		n	%
Etkinlik	Var	136	39.5
	Yok	208	60.5
Lisans	Var	97	28.2
	Yok	247	71.8
Spor yapmasına izin	Evet	308	89.5
	Hayır	8	2.3
	Kısmen	28	8.1
Ailede spor yapan	Var	152	44.2
	Yok	192	55.8
TOPLAM		344	100

Tablo 3 incelendiğinde ise; öğrencilerin %39.5’i düzenli olarak okul dışı spor etkinliklerine katılırken; %60.5’inin okul dışı spor etkinliklerine katılmadığı belirlenmiştir. Yine 344 öğrenciden sadece 97’si yani toplamda %28.2’sinin lisanslı sporcu olduğu görülmüştür. %71.8’inin lisansının olmadığı belirlenmiştir. Aileleri tarafından %89.5’inin spor yapmalarına izin verildiği, %2.3’ünün ailelerinin spor yapmalarına izin vermedikleri, %8.1’inin ailelerinin spor yapmalarına kısmen izin verdikleri belirlenmiştir. Ailelerinde spor yapan kişilerin olup olmadığı sorusuna %44.2’sinin ailesinde spor yapan kişilerin olduğu, %55.8’inin ailesinde spor yapan kişilerin bulunmadığı belirlenmiştir.

Tablo 4: Örneklem Grubunun Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Anova Sonuçları

Değişken	n	Ort± Ss	p	
Yaş	15 yaş altı	95	93.8±15.3	0.02
	16 yaş	120	86.05±20.6	
	17 yaş üstü	129	85.26±20.5	
Yaşanılan yer	İl	246	88.6±19.7	0.25
	İlçe-Kasaba	84	87.1±19.7	
	Köy	14	79.9±13.5	
Sınıf	9	99	93.3±16.5	0.07
	10	88	83.9±20.6	
	11	70	86.6±19.2	
	12	87	86.6±20.7	
Annenin Eğt. Durumu	Okuryazar	10	88.4±22.9	0.235
	İlkokul mez.	110	88.01±16.9	
	Lise mezunu	107	85±21.3	
	Üniversite	117	90.3±19.7	
Babanın Eğt. Durumu	Okuryazar	4	81.7±26.3	0.438
	İlkokul mez.	71	85.06±17.8	
	Lise mezunu	106	87.8±20.1	
	Üniversite	163	89.2±19.7	
Gelir	1000 TL altı	15	82.2±21.3	0.678
	1001-1500 TL	29	87.7±16.3	
	1501-2000 TL	72	87.2±18.2	
	2001 TL üstü	228	88.4±20.2	
Okul Başarısı	Çok iyi	100	87.1±19.05	0.334
	İyi	127	88.6±20.2	
	Orta	102	86.7±19.3	
	Zayıf	13	96.7±19.4	
	Çok Zayıf	2	72.5±0.7	
Spor Yapmaya İzin	Evet	308	88.3±19.4	0.417
	Hayır	8	80.3±12.09	
	Kısmen	28	85.4±22.3	
	TOPLAM	344	87.9±19.05	

Tablo 4.Yaş değişkeni açısından incelendiğinde; 15 yaş altı öğrencilerin tutum puanları: $X=93.8$, 16 yaşındaki öğrencilerin tutum puanları: $X=86.05$, 17 yaş ve üstü öğrencilerin tutum puanları ise: $X=85.26$ olduğu. Bulunan bu puanlar arası farkın da anlamlı olduğu görülmüştür ($p=0.02$, $p<0.05$). Yaşanılan yer değişkeni açısından; İlde yaşayan öğrencilerin tutum puanları: $X=88.6$, ilçe-kasabada yaşayan öğrencilerin tutum puanları: $X=87.1$, köyde yaşayan öğrencilerin tutum puanları ise: $X=79.9$ bulunmuş. Bulunan bu gruplar arası puan farklarının da istatistiksel açıdan anlamsız olduğu görülmüştür ($p=0.25$, $p>0.05$).

Sınıf değişkeni açısından; 9. Sınıfta okuyan öğrencilerin tutum puanları: $X= 93.3$, 10. Sınıfta okuyan öğrencilerin tutum puanları $X= 83.9$, 11. Sınıfta okuyan öğrencilerin tutum puanları $X= 86.6$, 12. Sınıfta okuyan öğrencilerin tutum puanları $X= 86.6$ olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar istatistiksel açıdan analiz edildiğinde ise anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($p=0.07$, $p>0.05$).

Anne eğitim durumu açısından bakıldığında; okuryazar olanların tutum puanları: $X= 88.4$, ilkokul mezunu olanların: $X= 88.01$, lise mezunu olanların: $X= 85$, annesi üniversite mezunu olanların: $X= 90.3$ olduğu. Bulunan bu sonuçlar arasındaki fark da anlamsız bulunmuştur ($p=0.235$, $p>0.05$). Baba eğitim durumu açısından; babası okuryazar olanların tutum puanları: $X= 81.7$ ilkokul mezunu olanların puanı: $X= 85.06$, lise mezunu olanların puanı: $X= 87.8$, üniversite mezunu olan öğrencilerin tutum puanları: $X= 89.2$ olarak belirlenmiş. Yapılan analizle sonuçlar değerlendirildiğinde ise anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($p=0.438$, $p>0.05$).

Ailenin toplam geliri incelendiğinde; 1000 TL ve altı geliri olan öğrencilerin tutum puanları: $X= 82.2$, geliri 1001-1500 TL aralığında olan öğrencilerin tutum puanları: $X= 87.7$; geliri 1501-2000 TL aralığında olan öğrencilerin tutum puanları: $X=87.2$, geliri 2001 TL ve üzeri olan öğrencilerin tutum puanları ise: $X=88.4$ olarak belirlenmiştir. Yapılan analizlerde bu sonuçların anlamlı anlamsız olduğu gözlenmiştir ($p=0.678$, $p>0.05$).

Okul başarısı pekiyi olan öğrencilerin tutum puanları: $X= 87.1$, iyi olanların tutum puanları: $X= 88.6$, orta olanların: $X= 86.7$; başarısı zayıf olan öğrencilerin tutum puanları: $X= 96.7$ öğrencilerin tutum puanları: $X= 86.7$, okul başarısı zayıf olan öğrencilerin tutum puanları: $X= 96.7$, okul başarısı çok zayıf olan öğrencilerin tutum puanları: $X= 72.5$ olarak belirlenmiş. Belirlenen bu sonuçların da anlamlı olmadığı görülmüştür ($p=0.334$, $p>0.05$).

Aileleri tarafından spor yapmalarına izin verilip verilmeme durumu incelendiğinde; spor yapmalarına izin verilen ailelerdeki öğrencilerin tutum puanları: $X= 88.3$, spor yapmalarına izin verilmeyen ailelerdeki öğrencilerin tutum puanları: $X= 80.3$, spor yapmaya kısmen izin veren ailelerdeki öğrencilerin tutum puanları: $X= 85.4$ olarak belirlenmiş. Sonuçlar arasındaki farklar da anlamlı bulunmamıştır ($p=0.417$, $p>0.05$).

Tablo 5: Örneklem Grubunun Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin T Testi Sonuçları

Parametreler		n	ORT± SS	p
Okul	Devlet	215	86.5±19.4	,090
	Özel	129	90.2±19.6	
Cinsiyet	Erkek	172	90.4±20.5	,016
	Kız	172	85.3±18.2	
Okul Dışı Etkinlik	Var	136	94.5±20	,000
	Yok	208	83.5±17.9	
Sporcu Lisans	Var	97	96.3±20.4	,000
	Yok	247	84.5±18.2	
Ailede spor yapan	Var	152	92.03±20.01	,000
	Yok	192	84.63±18.5	

Tablo 5'te ikili küme karşılaştırmaları t testi sonuçlarına yer verilmiştir. Özel okulda okuyan öğrencilerin tutum puan ortalamaları ($X=90.2$) devlet okulunda okuyan öğrencilerin tutum puan ortalamalarından ($X= 86.5$) yüksek bulunmasına rağmen istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p=,090$, $p>0.05$). Cinsiyet değişkenine göre erkek öğrencilerin tutum puan ortalamaları ($X= 90.4$), kadın öğrencilerin tutum puanı ortalamalarından ($X= 85.3$) anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür ($p=,016$, $p< 0.05$). Okul dışı etkinliklere katılan kişilerin puan ortalamaları ($X= 94.5$), katılmayanlara göre ($X=83.5$) yüksek bulunmuş. Yapılan istatistiksel analizlerde de bu sonuçların ileri derecede anlamlı olduğu görülmüştür ($p=,000$, $p<0.05$). Sporcu lisansı olan öğrencilerin puan ortalaması ($X=96.3$), sporcu lisansı olmayan öğrencilerin puanlarının ortalamasından ($X=84.5$) yüksek olduğu ve sonuçların da anlamlı olduğu görülmüştür. ($p=,000$, $p<0.05$). Ailelerinde spor yapan birilerinin olduğunu belirtenlerin tutum puanları ($X= 92.03$), ailesinde spor yapan olmadığını belirtenlerden ($X=84.63$) anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. ($p=,000$, $p<0.05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma sonuçlarımıza baktığımızda; devlet ile özel lisede eğitim görenlerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumda bir farklılık yaratmadığı. Yine ekonomik gelir, yaşanan yerin özelliği, okul başarısı, anne ve babanın eğitim düzeyi, ailesinde spor yapanların olup olmaması, spor yapmalarına izin verilip verilmemesi değişkenleri açısından da beden eğitimi dersine karşı tutumlarda bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Araştırmamızın amacı doğrultusunda öğrencilerin okul değişkenine göre tutum puan sonuçları analiz edildiğinde; özel okulda okuyan öğrencilerin tutum puanları devlet okulunda okuyan öğrencilere göre biraz daha yüksek olmasına rağmen iki grup arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Bu iki grup arasında anlamlı farklılık olmamasının nedeni olarak; haftalık programda yer alan beden eğitimi ve spor ders saatinin

her iki grup için de iki saat olmasının etkisi olmuş olabileceği düşünülmüştür. Yapılan çalışmalar incelendiğinde düzenli sportif faaliyete katılan çocukların ruhsal uyum düzeyinin, sportif faaliyete katılmayan çocukların ruhsal uyum düzeyi değerlerinden daha iyi olduğu. Beden eğitimi ve spor dersinin de hareket ihtiyacına cevap vermesi, öğrenciler tarafından diğer derslere göre rahatlatıcı bir ders ortamı olarak algılanmasının ve fiziksel olarak yeni beceriler kazanmalarının öğrencilerin bu derse karşı olumlu tutum geliştirmelerine neden olduğu bildirilmiştir (Ersoy, 2010; Şişko ve Demirhan, 2002; Yalçın ve Balcı, 2013). Bu bilgilerle bakıldığında çalışmamızda öğrencilerin tutumlarında farklılık olmamasının nedenini açıklamaktadır. İster devlet ister özel okul olsun dersin işleniş ve doğası gereği çocuklar için olumlu tutuma yönlendirmekte olduğu düşünülmüştür.

Cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumların erkekler lehine anlamlı bir farklılık olduğunu göstermiştir. Erkek öğrencilerin tutum puanları, kız öğrencilerden anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Yapılan farklı çalışmalarda da bizim çalışmamızı destekler şekilde kız ve erkek öğrencilerin tutum puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuş. Bu fark lisede öğrenim gören kız öğrencilerin sosyo-kültürel nedenlerden dolayı daha az dışa dönük davranmaları ve daha az spor yapmaları bu durumu etkilemiş olabileceği sonucuna varılmıştır (Demirhan ve Koca, 2004; Kangalgil ve diğ., 2006; Şişko ve Demirhan, 2002; Smoll & Schutz, 1980). Bizim çalışmamızda da erkeklerin derse yönelik daha olumlu tutum içerisinde oldukları görülmüş. Bunun nedeni olarak; erkeklerin kadınlara göre oyun içerikli etkinliklere ve spora karşı daha olumlu bir tutum gösterdikleri bilgilerini desteklediği (Singh & Devi, 2013). Ayrıca yaş dönem özellikleri gereği ergenlik döneminde beden algısının önem kazanması ve kızların daha çekingen, daha ağır başlı yaklaşımları gerektiğine ilişkin toplumsal cinsiyet öğrenmeleri ve dersin içerik ve uygulamalarının da bu rollerin tersine hareketliliği sağlaması sonucu kızlarda daha düşük çıkmasının nedeni olmuş olabileceği düşünülmüş. Bu çalışmaların tersine bazı çalışmalarda (Çetin, 2007) kadınların erkeklere oranla daha olumlu tutum içerisinde oldukları belirlenirken bazı çalışmalarda ise; cinsiyet değişkeni açısından bir fark olmadığını belirleyen çalışmaların mevcut olduğu görülmüş (Akoğuz Yazıcı, Kalkavan ve Özdilek, 2016). Konuyla ilgili çalışmaların detaylandırılmasıyla daha net sonuçlara ulaşılabileceği önerisinin sunulması da uygun görülmüştür.

Öğrencilerin okul dışında herhangi bir etkinliğe katılma durumları açısından analiz edildiğinde; okul dışında etkinliğe katılanlarda tutum puanları katılmayan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Yapılan çalışmalarda; düzenli sportif faaliyet yapan çocukların okul hayatında daha düzenli oldukları ve okula gitme isteklerinin arttığı sonucuna varılmıştır (Yalçın ve Balcı, 2013). Bu bilgilerden hareketle okul dışında herhangi bir etkinliğe katılmanın olumlu etkileri sonucu beden eğitimi ve spor dersine de daha olumlu tutumlar geliştirebileceği şeklinde yorumlanabilir.

Sporcu lisansına sahip olan öğrencilerin tutum puanları, lisansı olmayan öğrencilere göre yüksek bulunmuştur. Sporcu lisansının tutuma etkisi ile ilgili yapılmış olan çalışmanın sonuçlarına bakıldığında da bizim çalışmamızla paralellik gösterdiği görülmüştür (Kangalgil ve diğ., 2006). Bu sonuçlar da okul dışı düzenli bir etkinliğe katılmanın disiplinli olma gibi olumlu sonuçları etkisiyle derse karşı da olumlu tutum geliştirmeye neden olmuş olabileceği düşünülmüştür.

Öğrenciler yaşları bakımından incelendiklerinde 15 yaş ve altındaki öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik olumlu tutum puanlarının 16 ve 17 yaş üzeri öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu gözlenmiştir. Literatür çalışmalarına bakıldığında; ortaokul ve lise öğrencileriyle yapılan çalışmalarda yaş küçüldükçe beden eğitimi dersine karşı anlamlı düzeyde olumlu tutum geliştirildiği (Güllü, Şarvan Cengiz, Öztaşyonar ve Kaplan, 2016). Ancak üniversite öğrencilerinde ise beden eğitimi ve spora ilişkin tutum puan ortalamaları yaş arttıkça yükseldiği gözlenmiştir (Kangalgil ve diğ., 2006). Bu sonuçlar bizim çalışmamızla tezatlık göstermektedir. Bu çelişkili sonuçlar değerlendirildiğinde detaylı çalışılması gerektiği düşünülmekle birlikte yaş küçüldükçe beden eğitimi ve spor dersinin oyun ve spor içeriği olması ile yaş dönem özelliği gereği hareket ihtiyacı ve oyuna ilgiden kaynaklı olabileceği göz önüne alınmış. Ayrıca lise döneminde de yaş arttıkça çevresel söylem ve yönlendirmelerin etkisiyle oyun ve spordan ziyade bilgi içerikli üniversite sınavına yönelik çalışmaların yapılmasına ilişkin düşüncelerden kaynaklı olabileceği, konuyla ilgili kesin sonuç ve yorumlar için de detaylı çalışmaların önemli olduğu sonucuna varılmıştır. Yine Bilgi anketinde kaçınıcı sınıf oldukları sorusu analiz edildiğinde 9. Sınıfta okuyan öğrencilerin tutum puanlarının; daha üst sınıflara göre anlamlı derecede yüksek çıkması yaş küçüldükçe beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumun da olumlu olduğunu desteklemiştir. Bu sonuçlar yorumlandığında sınava yönelik hazırlık yaklaştıkça bilgi içerikli çalışmalara yönelimin artmış ve oyun içerikli çalışmalara ilginin azalmış olabileceği. Yapılan

www.jret.org @ Her hakkı saklıdır. Dergide yayımlanan yazıların tüm sorumluluğu 89 yazarlarına aittir.

çalışmalara bakıldığında ise bir kısım çalışmalarda öğrenim görülen sınıf düzeyi açısından beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarda anlamlı farklılık bulunurken (Altay ve Özdemir, 2006) bir kısım çalışmalarda ise farklılık bulunmadığı belirlenmiştir (Çetin, 2007). Konuyla ilgili kesin yorumlara ulaşmak için detaylı çalışmalarının uygun olacağı düşünülmüştür.

Not: Bu çalışma, 10-12 Mayıs 2018 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen "9th International Congress on New Trends in Education"da sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

KAYNAKÇA

Akoğuz Yazıcı, N., Kalkavan, A. ve Özdilek, Ç. (2016). Üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spor öğretimi dersine ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 4(SI 2), 404-411.

Altay, F. ve Özdemir, Z. (2006). Ankara İli Merkez ilçelerinde ilköğretim birinci kademesinde öğrenim gören 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *9.Uluslar Arası Spor Bilimleri Kongresi. 3-5 Kasım, Muğla Üniversitesi* (ss.589-591).

Çetin, M. (2007). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması (Kırşehir İli örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Demirhan, G. ve Altay, F. (2001). Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları ölçeği II. *Spor Bilimleri Dergisi*, 10 (2), 9- 20.

Demirhan G, Koca, C (2004). An Examination of high school students' attitudes toward physical education with regard to sex and sport participation. *Perceptual and Motor Skills*, 98, 754-758.

Ekici, S., Bayraktar, A. ve Hacicaferoğlu, B. (2010). Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutumlarının değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 02. 04. 2018 tarihinde <http://www.InsanBilimleri.com> 832 adresinden alınmıştır.

Erhan, S.E. ve Tamer, K. (2009). Doğu Anadolu bölgesi ilköğretim ve ortaöğretim okullarında beden eğitimi dersi için gereken tesis araç-gereç durumları ile öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiler. *Atabesbd*, 11 (3), 57-66.

Ersoy, T. (2010). *9-11 yaşlar arası spor yapan ve yapmayan çocukların ruhsal uyum düzeylerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Gülbağçe, Ö. (2011). *Üniversite öğrencilerinin sportif aktivitelerde bulunma tercihlerinin bazı psiko-sosyal değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Güllü, M., Şarvan Cengiz, Ş., Öztaşonar, Y. ve Kaplan, B. (2016). Ortaokul öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği). *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 49-61.

Harmandar, İ.H., Özdilek, Ç. ve Göral, M. (2000). *Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri*. Kütahya: Alp Ofset.

Kangalgil, M., Hünük, D. ve Demirhan, G. (2006). İlköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 48-57.

Klausinaier, L.U. & Goodwin, W. (1966). *Learning and human abilities*. Newyork. Harper and Row. S:343.

Morgan, T. C. (1995). *Psikolojiye giriş*. (Çeviri: S. Karakaş). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları. S .435.

www.jret.org @ Her hakkı saklıdır. Dergide yayımlanan yazıların tüm sorumluluğu 90 yazarlarına aittir.

Pate, R., Corbin, C. & Pangrazi, B. (1988). Physical activity for young people. *President's Council on Physical Fitness and Sports Research Digest*, 3(3), 1-6.

Singh, R.K.C. & Devi, K.S. (2013). Attitude of higher secondary level student towards games and sports. *International Journal of Physical Education, Fitness and Sports*, 2(4), 80-85.

Smoll, F.L. & Schutz, R.V. (1980). Children's attitudes towards physical activity: alongitudinal analysis. *J Sport Psychol*, 2, 137-147.

Şişko, M. ve Demirhan, G. (2002). İlköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 205-210.

Yalçın, U. ve Balcı, V. (2013). 7-14 Yaş arası çocuklarda spora katılımdan sonra okul başarılarında, fiziksel ve sosyal davranışlarında oluşan değişimlerin incelenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, XI (1), 27-33.